

DOPOMAGAĆ (50) *vb impf*

Oba o jasne; pierwsze a pochylone (w tym 1 r. błędne znakowanie), drugie jasne.

inf dopomagać (10). ◇ *praes 3 sg* dopomaga (23). ◇ *3 pl* dopomagają (2). ◇ *praet 3 sg m* dopomagał (5). ◇ *f* dopomagała (2). ◇ *3 pl* dopomagali (1). ◇ *fut 3 sg m* będzie dopomagał (1). ◇ *imp 3 sg* dopomagaj (1). ◇ *2 pl* dopomagajcie (1). ◇ *con 2 sg m* byś dopomagał (1). ◇ *3 sg* by dopomagał (1). ◇ *3 pl m pers* by dopomagali (1). ◇ *impers praet* dopomagano (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Pomagać, udzielać pomocy, wspierać w czym, przyczyniać się do czego; praeiuuare, provehere, sublevare, subvenire, sustentare Cn (50) :

dopomagać czego czym (1): Ale też y I. M. X. Arcybiskup swoią przedmową tego dopomaga *CzechEp* 266.

dopomagać do czego (6): do odprawienia dwoiákicy obowiązki Chrześcijánkiy/ ták znácznie modlitwá święta dopomaga *LatHar* +3v, +2v, 662. *Cf komu czemu.*

dopomagać komu (30), czemu (8) [w tym: komu czego (10), komu do czego (2), komu na kogo (1), komu czym (3), komu w czym (1), komu czego czym (1), komu przeciw komu czym (1), komu do czego przez kogo czym (1)] (43): *LibLeg* 11/13; iż náuká wyele człowyekowi dopomaga. *GliczKsiąż* H3v; gdy [kto] nieprzyacielowi zbroią/ pieniádzmi/ [...] przeciw fwemu Pánu dopomaga [jest oddany na męki]. *GroicPorz* ii, e2v; *KwiatKsiąż* E3v; *RejAp* 138, 159v; *GórnDworz* Bb3; iżci wšytko [Pan] obiecał pósporzyc/ pószczęścić/ y wšytkich poczęiwych špraw tobie dopomagać *RejPos* 257, 34, 314v; *RejZwierc* 206v; Lecż to wiem/ iż wam [Żydowie] do tego głupštwá to dopomaga/ żeście pišma náznego nowego teštámentu niešwiadomi *CzechRozm* 70, 221; *CzechEp* 252; wie iże go [Boga] nędznicy miłuiemy/ tyle ile on nam duchem swoim świętym dopomaga *NiemObr* 113; Do czego on šam przez šyná šwego mišego nam dopomaga duchem šwoim š. nas w wierze prawdziwey vtwierdziáiąc *NiemObr* 145; Niech šie nas boiá pogánškie narody. A ty nas niechćiey odštępowáć pánie: Y owšzem/ rácz nam dopomagać ná nie. *KochFrag* 29; o S. Michále nápišal Dániel Prorok/ że w pewnych rzeczách dopomagał šynom ludu Izráelskiego *LatHar* 325, 420, 604; A Czechowic lepák/ ácz tey šmiáłości Budnego/ [...] nie chwali: [...] fáłšzywemi przydátkami ábo wykłádami/ y nie šczyrym pišmá S. przekłádánim/ tegoż fáłšzowánia bráćišzkowi fwemu dopomaga. *WujNT* 7; *KlonFlis* E4v. *Cf cum inf, Ze zdaniem dopełnieniowym, Frazy.*

dopomagać ku czemu (1): Kto ku kradźiectwu dopomaga/ áłbo rzeczy kráđżione przechowywa/ iáko ma być karan. *GroicPorz* oo4v.

dopomagać w czym czym (1): Obiecuiáć Cefarz zá żywothá šwego/ wšytká chuciá y miłościá oycowšką ták rádá iáko y pomocá we wšzem dopomagać. *BielKron* 330v.

cum inf (1): Ktorzy mu ná Kroleštwo przyšć dopomagáli. *MycPrz* I B2v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tego (1); aby (3)] (3): ma tedy ocyec šynowi fwemu dopomagać/ áby yemu przyczynę yákáŹkolwiek yednáł žeby šie grzešfenya wyárował. *GliczKsiąż* P4, G7v; *Leop Esth* 16/20.

W formule przysięgi (1): Ták mi tego Pan Bog dopomagay/ y tá tho Święta Boża Ewánielia. *KrowObr* 128v.

W formule modlitewnej (1): Częgoć rácz dopomagác wżechmogący Bog troiáki w ofobach/ á ieden w iedyności Boftwá śwego/ Ociec/ Syn/ y Duch śwíęty/ AMEN. *RejPos* A6v.

Frazy: »(Pan) Bog, Duch (święty) dopomaga« (8): A Pan będzie dopomagał mocy moyey ząwždy *LubPs* E2; *BibRadz* 7b marg, *Rom* 8/26; Gdzie duch Święty dopomaga/ thedy zwycięthwo otrzymawa nowy człowiek nád Itárym. *GrzegŚm* 33; *RejPosWstaw* 44v; *CzechEp* 125; Tákże też y Duch dopomaga krewkości náfzey [*adiuvat infirmitatem nostram*]. *WujNT Rom* 8/26, *Mar* 16/20.

Szereg: »drogę słać i dopomagać« (1): Do ktorey powinności dwoiákíey/ przyśfoynego odpráwienía/ drogę ściele y dopomaga modlitwá śwíęta *LatHar* +2v.

a. *Skutkować na coś (o leczeniu) (3) :*

dopomagać k(u) czemu (2): abowiem takie scískanie żywota: na doł płod zpycha/ á ku richłemu porodzeniu dopomaga. *FalZioł* V 20b, V 27.

dopomagać k czemu czym (1): Iako fą rozmagite lekarzftwa w picíu/ albo w okadzeniu [...] albo ktoremikolwiek inżemi obyczáyami k temu dopomagać. *FalZioł* V 27.

Zwrot: »zdrowiu dopomagać« (1): Też korzenie chrzanowe [...] wielcze zdrowiu dopomaga *FalZioł* I 117b.

b. *Zapobiegać, zaradzać (1) :* [*cesarz upominał Krola*] aby [...] wżytkim doległóstíam Rzełkim z rádá zgodná Elektorow dopomagał wiernie *BielKron* 330v.

c. *Współdziałać; towarzyszyć (3) :* Wiemy też że tym ktorzy miłuią Bogá/ wżytki rzeczy fpołu dopomagaíą ku dobremu [*cooperantur in bonum*] *BibRadz Rom* 8/28; Po tákiem píániu Papież pífał Kfiążęcíu [...] dziękuiąc mu że niechce te^{go} błędu dopomágác Luterowi *BielKron* 196; *WujNT Rom* 8/28.

Synonimy: *podpierać, wspierać.*

Formacje pochodne cf MOC.

Cf DOPOMAGANIE